

PUBLICATIE **MARIEN VAN DER HEIJDEN,
De Burcht**

Brigitte De Mulder, Amsab

De Burcht in Amsterdam is het voormalige vakbondsgebouw van de Algemene Nederlandse Diamantbewerkers Bond (ANDB). De architect H.P. Berlage, de schilder R.N. Roland Holst en de voorzitter van de ANDB, Henri Polak, waren de drijvende krachten achter de realisatie van de Burcht. Ze werd gebouwd in 1898-1899. In die periode zijn gebouwen met coöperatieven en grote vergaderzalen in België als 'volkshuizen' al heel gebruikelijk. Waarschijnlijk was Polak via zijn contacten met Belgische socialisten op de hoogte van Victor Horta's volkshuis. Polaks oorspronkelijke plannen gingen verder dan een bondsgebouw. Hij wilde - naar Belgisch model - een volkshuis met coöperatieve winkels, grote vergaderzalen en kantoorruimtes voor de ANDB.

Maar het gerealiseerde gebouw was bescheidener. Het omvatte kantoren, kleine vergaderzalen en een drukkerij. Er werd geen coöperatieve in gehuis-

vest en het lag ook niet in het centrum van de stad. Ook de decoratie verschilde. Holst en Polak kenden de muurschilderingen in Ons Huis, het hoofdkwartier van het Gentse socialisme. Roland Holst verkoos symbolische voorstellingen in plaats van realistische taferelen zoals in Gent.

Negentig jaar lang kende De Burcht een zeer bewogen geschiedenis. De laatste tien jaar kreeg het gebouw een nieuwe functie als vakbondsmuseum. In die tijd werd het verfraaid, maar er gingen ook belangrijke onderdelen verloren. Onlangs werd een groot restauratieproject voltooid waarbij de bondsraadzaal, het hart van De Burcht, in de oorspronkelijke toestand is hersteld. Reden genoeg voor Marien van der Heijden om het indrukwekkende verhaal van dit unieke gebouw opnieuw in een boek te vertellen.

Van opleiding kunsthistoricus en werkzaam bij het IISG en het Nationaal Vakbondsmuseum te Amsterdam is Van der Heijden zeer beslagen in de beeldvorming van de Nederlandse vakbeweging. Met beeldvorming bedoelt hij zowat alles: van kostbaar ingerichte gebouwen tot stickers met "*ik pik het niet*".

De auteur schetst heel goed de tijdgeest van rond de eeuwwisseling: politieke en artistieke avant-garde waren naar elkaar gegroeid, een symbiose van sociaal-democratie en gemeenschapskunst met als resultaat een fraai en trots bondsgebouw met een enorme demonstratieve waarde. Ook de foto's van Thijs Quispel verdienen alle lof. Ze doen sterk denken aan de adembenemende foto's van Reiner Lautwein van het Feestlokaal Vooruit in Gent. Net als Lautwein realiseert Quispel een merkwaardige evocatie van de geschiedenis en de geest van dit imposante gebouw. De foto's tonen de stemming die er heerste, de sfeer van de lokalen.

De bondsraadzaal kan nu - na jaren restauratie - terug in volle en authentieke glorie bewonderd worden.

Wie *De Burcht* van Van der Heijden leest, kan alleen maar de smaak te pakken krijgen. Het Vakbondsmuseum is gelegen aan de Henri Polaklaan 9, 1018 CP Amsterdam. Doén!

M. VAN DER HEYDEN, *De Burcht: het bondsgebouw van H.P. Berlage, R.N. Roland Holst en de ANDB*, Amsterdam: Aksant, 2001, 72 p., ill.